

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
КАФЕДРА АКТОРСЬКОЇ МАЙСТЕРНОСТІ

ЗАТВЕРДЖУЮ
Декан факультету
соціальної педагогіки та психології
О.В. Пономаренко
«   »   2016 р.

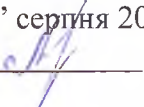

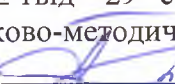
МУЗИКА ТЕАТРУ ТА КІНО

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

підготовки спеціалістів
спеціальності 026 – «Сценічне мистецтво»
освітня програма «Театральне мистецтво»

Укладач доктор пед. наук, професор, зав. кафедри акторської майстерності Локарева Г.В.

Обговорено та ухвалено
на засіданні кафедри акторської
майстерності
Протокол № 1 від “23” серпня 2016 р.
Завідувач кафедри
Г.В. Локарева

Ухвалено науково-методичною радою
факультету соціальної педагогіки та
психології
Протокол № 1 від “29” серпня 2016 р.
Голова науково-методичної ради
факультету А.П. Поплавська

2016 рік

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітня програма, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 1,5	Галузь знань 02 – «Культура і мистецтво»	Нормативна
		Рік підготовки:
		1-й
Загальна кількість годин - 54	Спеціальність: 026 – «Сценічне мистецтво»	Лекції
	Освітня програма «Театральне мистецтво»	
Тижневих аудиторних годин для денної форми навчання: 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: спеціаліст	10 год.
		Практичні, семінарські
		10 год.
		Самостійна робота:
		34 год.
		Вид контролю: залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета представленого курсу – дати уявлення про роль та місце музичного мистецтва у театрі й кінематографі та поширити теоретичні знання про функції та значення музичних творів (інструментальних та вокальних) у музичних театральних виставах, кіно.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Музика театру та кіно» є:

- визначити різні шляхи використання музики в театральних виставах та кінофільмах;
- визначити роль музичних творів при розкритті характеристики персонажів, часу та місця дії;
- розкрити функціональне навантаження музичного супроводу для створення психологічної атмосфери фільму.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні досягти таких результатів навчання:

знати:

- Загальні виразні та зображальні можливості музики.
- Драматургічні функції музики в театрі та кіно.
- Функціональну значимість музики у кіно.
- Визначення „зовнішньої дії” і музики.
- Форми вираження музикою „внутрішньої дії”.
- Визначення музичної характеристики.

- Призначення лейтмотиву у кіно.
- Властивості та особливості кіно-музики.

вміти:

- Визначати виразні та образотворчі можливості музики.
- Розкрити зміст драматургічної функції музики в театрі та кіно.
- Визначати функціональну значимість музики у кіно.
- Аналізувати та характеризувати „зовнішню та внутрішню дії” музикою.
- Розкривати зміст музичної характеристики.
- Аналізувати призначення лейтмотиву у кіно.
- Визначати властивості та особливості кіно-музики.

Міждисциплінарні зв'язки: Оволодіння вміннями та навичками дисципліни «Музика театру та кіно» базується на сформованих знаннях, вміннях таких дисциплін як: „Музичне мистецтво”, „Історія музики та музлітература”, „Вокальний спів” – визначення та характеристика музичних засобів виразності, „Акторська майстерність” – вираження зовнішньої та внутрішньої дії у виставі.

3. Програма навчальної дисципліни

Розділ 1. Музика як драматургічний фактор. Виразні та образотворчі можливості музики.

Тема 1. Драматургічні функції музики в кіно та театрі.

Кіномистецтво – синтетичний від мистецтва. Багатофункціональна значимість музики в театрі та кіно. Музика – елемент змісту та форми. Емоціональні та раціональні функції. Музика – як суб'єктивний та об'єктивний фактор. Музика узагальнюючий фактор; масштаб (глибина, широта) узагальнення. Загальні функції кіно-музики.

Тема 2. Музика в розвитку сюжету.

Драматургічна інтенсивність кіно-музики. Критерій активності кіно-музики. Музика – самостійний фактор сюжетного розвитку. Участь музики у драматургічному конфлікті. Зіткнення двох музичних образів. Засоби розвитку паралельної події. Музичний передвісник. Службова роль музики у сюжеті. Музика як гальмування дії.

Тема 3. Виразність музики, її можливості.

Особливості сприйняття кіно-музики. Психофізіологічна основа здатності сприйняття музики у кінофільмі. Емоційні переживання. Музика – мова почуттів та переживань. Музика і думка. Можливість передавати думки та емоції людини засобами музичного мистецтва ґрунтується на зв'язку звукових проявів людини з її психічною діяльністю. Народність і національні

риси. Етнографічні риси. Втілення волевових та моральних рис. Соціальний елемент.

Тема 4. Музична образотворчість та деякі особливості музичного образу.

Образотворчий початок в музиці. Музика та рух. Характерність музичного образу. Передача слухових вражень, звуконаслідування. Втілення в музиці позитивного та негативного. Узагальненість музичного образу. Музика – естетична категорія. Суб'єктивність сприйняття музичних образів. Зміст музики, що складають художньо-інтонаційні образи, відбиті в усвідомленому звучанні результату відображення.

Розділ 2. Вираження зовнішньої та внутрішньої дії у виставі та фільмі засобом музики. властивості кіно-музики.

Тема 1. Характеристика екранного руху. Рух та емоції.

Простий елемент супроводження руху. Ритми фільму та музика. Темп, ритм та характер руху. Емоційна сторона руху. Екранний рух та почуття героїв.

Тема 2. Форми вираження музикою внутрішньої дії. Співвідношення музики та глядацького ряду.

Внутрішня дія та музика. Передача емоційного розвитку. Розкриття колективних та індивідуальних переживань. Думки та спогади через музику. Музика та крупний план. Музика – помічник актора. Музика у психологічних фільмах. Вираження ліричного початку. Штампи та знахідки.

Тема 3. Музична характеристика та лейтмотив. Особливості кіно-музики.

Мотивована музика в характеристиці. Музика як аксесуар. Мелодія в характеристиці героїв, характер виконання. Характеристика закадровою музикою – герой та ситуація; атмосфера дії. Музична іронія. Музика та гумор. Пародія, манера виконання, слово і мелодія. Комічні та драматичні протиріччя. Призначення лейтмотиву в кіно. Функції лейтмотиву, об'єднуючі властивості лейтмотиву, втілення сюжетних ліній розвитку. Особливості сприйняття кіно-музики. Сприйняття музики та шумів, музичний гротеск. Змістовність музичних образів, образна конкретність, доступність, залежність кіно-музики від виконуваних функцій.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	с/п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Музика як драматургічний фактор. Виразні та образотворчі особливості музики.												
Тема 1.	6	1	1	-	-	4		-	-	-	-	-

Драматургічні функції музики в кіно та театрі.												
Тема 2. Музика в розвитку сюжету.	7	2	1	-	-	4		-	-	-	-	-
Тема 3. Виразність музики, її можливості. Загальні функції кіно-музики.	7	1	1		-	5						
Тема 4. Музична образотворчість та деякі особливості музичного образу.	8	2	1			5						
Разом за змістовим модулем 1	28	6	4		-	18		-	-	-	-	-
Розділ 2. Вираження зовнішньої та внутрішньої дії у виставі та фільмі засобом музики. Властивості кіно-музики.												
Тема 1. Характеристика екранного руху. Рух та емоції. Характеристика музикою.	10	2	2		-	6						
Тема 2. Форми вираження музикою внутрішньої дії. Співвідношення музики та глядацького ряду.	8	1	2		-	5						
Тема 3. Музична характеристика та лейтмотив. Особливості кіно-музики.	8	1	2		-	5						
Разом за змістовим модулем 2	26	4	6		-	16						
Усього годин	54	10	10			34						

5. Теми лекційних занять

№ з/п	Назви тем	Кількість годин
1	Драматургічні функції музики в кіно та театрі	1
2	Музика в розвитку сюжету	2
3	Виразність музики, її можливості. Загальні функції кіно-музики	1
4	Музична образотворчість та деякі особливості музичного образу	2
5	Характеристика екранного руху. Рух та емоції. Характеристика музикою	2
6	Форми вираження музикою внутрішньої дії. Співвідношення музики та глядацького ряду	1
7	Музична характеристика та лейтмотив. Особливості кіно-музики	1
	Всього	10

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назви теми	Кількість годин
1	Драматургічні функції музики в кіно та театрі.	1
2	Музика в розвитку сюжету	1
3	Виразність музики, її можливості. Загальні функції кіно-музики	1
4	Музична образотворчість та деякі особливості музичного образу	1
5	Характеристика екранного руху. Рух та емоції. Характеристика їх музикою	2
6	Форми вираження музикою внутрішньої дії. Співвідношення музики та глядацького ряду.	2
7.	Музична характеристика та лейтмотив. Особливості кіно-музики	2
	Всього	10

7. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Завдання: за посібником М.Ф.Фількевич «Музика в драматичному театрі визначити функціональні відмінності застосування музики в театрі у різні історичні часи.	6
2	Тема 2. Завдання: розробити план введення музичного матеріалу в обраний драматичний сюжет.	6
3	Тема 3. Завдання: Продивитися кіноролик лекції та скласти план й законспектувати основні положення про функціонал кіно-музики (лекція 1; лекція 2)	7
4	Тема 4. Завдання: Написати реферати за тематикою, що пропонується	6
5	Тема 7. Виконання практично-пошукового завдання . - Проглянути 3 кінофільми (перший - початку ХХ ст., другий - кінця ХХ ст., третій - сучасний). Визначити, чи є у фільмах	8

	лейтмотив? Проаналізуйте їх.	
6	Письмова підготовка до кожного практичного заняття (план-конспект, нотатки, цитати - презентація (за бажанням))	18
	Разом	34

8. Види контролю і система накопичення балів

Накопичення балів студентами відбувається у період вивчення дисципліни на підставі проведення викладачем двох основних видів контролю: **поточного** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу в обсязі певної теми чи окремого розділу) та **підсумкового** (перевірка рівня засвоєння студентами навчального матеріалу по завершенню курсу).

Поточне тестування та самостійна робота		Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	40	100
30	30		

Максимальна кількість балів за результатами поточного контролю складає 60 балів, з яких:

- 30 (Р1 -15б; Р2 – 15б) - за теоретичні знання (довідки на семінарських/практичних заняттях, проходження поточного тестування);

- 30 (Р1 -15б; Р2 – 15 б) - за практичні вміння (виконання і презентація практично-пошукового завдання).

Допуск до підсумкового контролю складає 35 балів.

Максимальна кількість балів за результатами підсумкового контролю складає 40 балів, з яких:

- 40 балів - за теоретичні знання (з яких 20 – усні відповіді на питання екзаменаційного білету, 10 - практична співбесіда за результатами практично-пошукового завдання і 10 - усна відповідь на поставлені додаткові питання);

№ з/п	Вид контрольного заходу	Кількість контрольних заходів	Кількість балів за 1 захід	Усього балів
1	Виконання практично-пошукового завдання. <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	1	20	20
2	Усні відповіді за планом семінарських занять <i>Термін виконання: у межах підготовки до практичних занять.</i>	4	5	20
3	Доповнення і аналіз прослуханих відповідей <i>Термін виконання: під час проведення практичних занять.</i>	5	2	10
4	Тестування за результатами вивчення матеріалу (Розд. 1-2). <i>Термін виконання: упродовж тижня після проведення лекційного заняття з останньої теми Розділу 2 .</i>	2	5	10

5	Екзамен	Теоретична складова. <i>Термін виконання: упродовж екзаменаційно-залікової сесії (не пізніше дня заліку за розкладом).</i>	1	20	20
		Практична складова. Співбесіда за результатами практично-пошукового завдання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		10	20
		усна відповідь на поставлені додаткові питання <i>Термін виконання: згідно з розкладом екзаменаційно-залікової сесії.</i>		10	
Усього					100

Критерії оцінювання роботи на семінарських/практичних заняттях:

Оцінка «відмінно» (5 балів):

- свідоме, правильне, глибоке й повне засвоєння і розуміння програмного матеріалу;
- виклад матеріалу впевнений, логічний, лаконічний, аргументований;
- уміння аналізувати відповідні положення, поняття, твердження;
- самостійне, творче застосування знань.

Оцінка «добре» (4 бали):

- свідоме з незначними помилками та прогалинами засвоєння програмного матеріалу, які студент спроможний виправити після зауважень або за допомогою викладача;
- самостійне репродуктивне застосування знань;
- деякі порушення логіки та послідовності відповіді.

Оцінка «задовільно» (3 бали):

- механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу із великими прогалинами;
- порушення логіки та послідовності відповіді, недостатня самостійність мислення.
- репродуктивне застосування знань за вказівками викладача.

Оцінка «незадовільно»: (0-2 бали):

- відсутність знань, умінь та навичок;
- несвідоме, механічне, фрагментарне засвоєння матеріалу з великими прогалинами;
- відсутність самостійності, неспроможність виправити помилки при зауваженні чи додаткових запитаннях.

Критерії оцінювання індивідуального практично-пошукового завдання (має - 10 балів):

Оцінка «відмінно» (17-20 балів):

- виклад матеріалу логічний та послідовний;
- самостійне, творче, ініціативне застосування знань;
- поєднання повноти та лаконічності у виконанні завдання;
- відмінна якість оформлення.

Оцінка «добре» (12-16 балів):

- виклад матеріалу логічний, послідовний, лаконічний;
- самостійне репродуктивне застосування знань за вказівками викладача;
- старанність і вправність застосування набутих знань;
- добра якість оформлення.

Оцінка «задовільно» (6-11 балів):

- механічність, фрагментарність викладу матеріалу;
- порушення логіки та послідовності подання інформації;
- недостатня самостійність мислення;
- задовільна якість оформлення.

Оцінка «незадовільно» (0-5 балів):

- відсутність виконання всіх завдань;
- неповне висвітлення матеріалу;
- фрагментарність подання інформації;
- незадовільна якість оформлення.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

ЗА ШКАЛОЮ ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

9. Рекомендована література

Основна

1. Лисса Зоф'я. Естетика кіномузики / Зоф'я Лисса. – М.: Музыка, 1970. – 496с.

2. Кудинова Т. От водевиля до мюзикла / Тамара Кудинова. – М.: Сов. композитор, 1982. – 176с.
3. Корганов Т., Фролов И. Кино и музыка / Томас Корганов, Иван Фролов. – М.: Искусство, 1964. – 352с.
4. Таршис Н. Музыка спектакля / Надежда Таршис. – Л.: Искусство, 1978. – 128с.
5. Воскресенская И. Н. Звуковое решение фильма / И.Н.Воскресенская – М.: Искусство, 1984. – 216с.
6. Дворниченко О. Гармония фильма / О.Дворниченко. – М.: Искусство, 1981. – 198с.
7. Клер Р. Размышления о киноискусстве / Р.Клер. – М.: Искусство, 1958. – 234с.
8. Кулешов Л.В. Основы кинорежиссуры / Л.В.Кулешов. – М.: Госкиноиздат, 1991. – 316с.
9. Ниссбет А. Применение микрофонов / А.Ниссбет. – М.: Искусство, 1981. – 174с.
10. Рождение звукового образа. Сост. Авербах Е. – М.: Искусство, 1985. – 188с.

Додаткова:

1. Трахтенберг Л. Мастерство звукооператора / Л.Трахтенберг. – М.: Искусство, 1978. – 164с.
2. Гордійчук Я.М. Становлення українського музичного театру і критика: (Київ, 20 – 30-ті рр.) / Я.М.Гордійчук – К., Муз. Україна, 1990. – 144 с.
3. Корганов Т., Фролов И. Кино и музыка. Музыка в драматургии фильма / Т.Корганов, И.Фролов. – М.: Искусство, 1964. – 264с.
4. Петрова И. Ф. Музыка советского кино / И.Ф.Петрова. – М.: Искусство, 1964. – 214с.
5. Гозенпуд А. Краткий оперный словарь 2-е издание./ А.Гозенпуд. – К., 1986. – 296 с.
6. Баннік В.М. Режиссура та майстерність актора / В.М.Баннік. – Олександрія: Олександрія-Прес, 1997. – 80с.
7. Кисіль О.Г. Український театр / О.Г.Кисіль. – К.: Мистецтво, 1968. – 259с.
8. Михеєва Л., Розова Т. В мире оперы. Популярне почерки / Л.Михеєва, Т.Розова. – Л.: Сов. композитор, 1989. – 168с.
9. Михеєва Л., Орелович А. В мире оперетты. Путеводитель / Л.Михеєва, А.Орелович. – Л.: Сов. композитор, 1977. – 384 с.
10. Фрид Э. Музыка в советском кино / Э.Фрид. – Л.: Искусство, 1967. – 182с.

Інформаційні ресурси

1. „В полоні музики, театру, кіно”. [Електронний ресурс] // http://teatrkulisha.org/r_kino.php
2. Музыка, театр у XIX ст. [Електронний ресурс] // <http://ukrref.com.ua/>
3. Театр і музика. [Електронний ресурс] // <http://pidruchniki.ws>
4. Театральне мистецтво. Музыка. Кіно. Культурологія. [Електронний ресурс] // <http://studentbooks.com.ua/content/view/224/>
5. Looks like a well-done hush of my thoughts :) - музика-кіно-театр. [Електронний ресурс] // <http://svitlja4ok.livejournal.com/36414.html>
6. СЛОВАРЬ ТЕАТРАЛЬНЫХ ТЕРМИНОВ / Режим доступа: <http://www.uroki-etiketa.ru/index>. Театри України / Режим доступа: <http://teatry.com.ua/>

Погоджено

Навчальний відділ

« 24 » травня 2016